

7, סתקהלו נאעמס 'גר'ג, יאנב דוהא מיהגנה מע דחי, רושע גגוח "ידאוה לע רשג – 'דיב די" ינושל-ודה רפסה תיב (נרטש באוי: מוליצ) 2014 לירפאב

תיברעבו תירבעב תדלומ יריש רישל

ביום שני בערב (7 באפריל) ישבתי בחצר בית הספר "גשר על הוואדי" בפאתי כפר קרע שבוואדי ערה, ועקבתי אחרי הילדים והילדות שהצטופפו למרגלות הבמה והריעו לאהוד בנאי, ג'ורג' סמעאן ולהקתם. אחר כך התבוננתי סביבי, בהורים, במורות ובנכבדים, יהודיות ויהודים, ערביות וערבים, שהשתתפו באירוע לציון עשור [לבית הספר הדו-לשוני](#). הצטרפתי אליהם כששילבו ידיים, פצחו בשיר ויצאו במחול לקצב פזמונים בעברית, בערבית ודו-לשוניים.

יברעה טועימל ידוהיה בורה יב סויק-ודל עיגהל רשפאש דמלמ הרע ידאווב ינושל-וד רפס תיבב רוקיב סיפדה הרצקב לארשי תנידמב

10, 2014 לירפא ססרופרדלא אביקע רבחמה

מישהו הצביע על אשה צעירה שהייתה מוקפת בילדים שביקשו את חתימתה. אמרו לי שזו נוף עתמאנה אסמעיל, הזוכה הטרייה בריאליטי הבישול "מאסטר שף", שילדיה לומדים בגשר על הוואדי. אז מה, הרהרתי בלבי, המקום הזה הוא חלק ממדינת הלאום של העם היהודי? בית הספר הזה שייך למשרד החינוך של מדינת הלאום היהודי? הצטערתי שראש הממשלה, בנימין נתניהו, שדורש מההנהגה הפלסטינית ברמאללה להכריז שישראל היא מדינת העם היהודי, לא נמצא כאן. כיצד היה מסביר לנוף ולילדיה שהם זרים במדינתם? חשבתי שחבל ששר החוץ

אביגדור ליברמן לא זכה להכיר את מנהל בית הספר, ד"ר חסן אגבריה, ואת צוות המורות הערביות. הן היו יכולות ללמד אותו פרק בהיסטוריה של ארץ ישראל. ביקור בבית הספר גשר על הוואדי היה יכול להדגים להם כיצד אפשר לקיים דו-קיום בין רוב למיעוט במדינה אחת-מדינה שמכירה בזכותם של שני עמים לשיר שירים לאותה מולדת בשתי שפות.

לישראל, כמו לכל מדינה ריבונית, שמורה הזכות להגדיר את עצמה ככל העולה על רוחה. הכנסת רשאית להחליט שהשפה הערבית תחדל להיות שפה רשמית בישראל (הצעת חוק ברוח זו [עלתה בשנת 2011](#)). אפשר לקנוס בתי ספר שמציינים את יום הנכבה ומבקרים בכפרים ההרוסים שבהם נולדו אבות אבותיהם של התלמידים. משרד החינוך רשאי להעניש מנהלי בתי ספר בכפרים ערביים שאינם מאלצים את תלמידיהם לשיר את ההמנון, כולל "נפש יהודי הומייה". אבל אין דרך לכפות על בני אדם את הגדרתם העצמית.

בספרו "העם המחוצף" שואל ההיסטוריון, הפרופסור יהודה באואר (נהר ספרים, 2013), "האם יש עם יהודי? או שמא לאום? ואם ישנו, מהו? מהי זהות יהודית? האם קיים קשר בין זהות יהודית, או זהויות יהודיות, לבין ציונות, ואם אכן קיים - מהו? ומה בין כל זה לבין היחס בין דת לחברה, בין דת למדינה?" הוא מתמודד עם השאלות האלה בעזרת שני טקסטים המייצגים נקודות השקפה קיצוניות: ספרו של פרופ' שלמה זנד, "מתי ואיך הומצא העם היהודי" ו"תורת המלך" של הרבנים יצחק שפירא ויוסף אליצור.

זנד מציע "ישראלזציה של ישראל" - הפיכתה ממדינת לאום יהודית עם מיעוט ערבי-פלסטיני, למדינה שבה יתקיימו שתי קבוצות תרבותיות, או יותר, זו לצד זו. כולם יאמצו זהות אחת ויחידה, "ישראל", שתכיל את כל הקבוצות. הרבנים מבקשים לקבע ולמסד עליונות מוחלטת של יהודים על לא יהודים. המסקנה של באואר היא שאין זהות יהודית (או בריטית או צרפתית וכיו"ב); יש זהויות יהודיות (ואחרות), וגם אלה מהוות רק חלק - קטן או גדול, חשוב או חשוב פחות - משלל זהויותיו של כל אדם יהודי.

ואמנם, יש יהודים המגדירים עצמם חילונים, יש אורתודוקסים, רפורמים, קונסרבטיבים, ציונים, פוסט ציונים, ואפילו אנטי ציונים. יש כאלה, כמו נתניהו, שטוענים כי יהדות היא לאום, ויש כאלה שטוענים אחרת, כמו חבר הכנסת החרדי ישראל אייכלר, שבדיון בכנסת (19 במארס) קרא לעבר ראש הממשלה: "אין לאום יהודי... אין לאום כזה". מצעה של מרצ, המגדירה עצמה מפלגה ציונית, מציע להגדיר את ישראל "מדינה יהודית ומדינת כל אזרחיה".

ההלכה היהודית מגדירה "יהודי" מי שנולד לאם יהודייה או שהתגייר בגיור אורתודוקסי. לעומת זאת, חוק השבות מאפשר לנכד של יהודי - כולל כאלה שמגדירים עצמם נוצרים, מוסלמים או חסרי דת - להפוך לאזרחים ישראלים. ההחלטה לאפשר לנכדים של יהודים ליהנות מזכויות אזרח השמורות ליהודים נעוצה בחוקי נירנברג, שהגדירו יהודי כמי שמוצאו לפחות משלושה

סבים יהודים. אבות המדינה סברו כי ישראל צריכה לשמש מקלט גם לבני אדם שאינם יהודים על פי ההלכה היהודית, אך הוגדרו יהודים על ידי הנאצים ששלחו אותם למחנות השמדה.

זכותה של מדינת ישראל להגדרה עצמית מגולמת **באמנה הבינלאומית** בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות שלפיה "לכל העמים זכות להגדרה עצמית. בתוקף זכות זו חופשיים הם לקבוע את מעמדם הפוליטי ולשקוד בחופשיות על פיתוחם הכלכלי, החברתי והתרבותי". העם היהודי מימש זכות זו על ידי הכרזת העצמאות. החלטת החלוקה (181) שהתקבלה לפני כן בעצרת הכללית של האו"ם הכירה בקיומן של שתי מדינות עצמאיות: מדינה יהודית לצדה של מדינה ערבית. הגרסה הישראלית-בעברית של הסכם קמפ דייוויד שנחתם ב-1978, **קובעת** כי הסדר הקבע בשטחים הכבושים "חייב להכיר גם בזכויות החוקיות של ערביי ארץ-ישראל ובצרכיהם הצודקים". המונח "ערביי ארץ ישראל" מבטא את עמדתו של הימין הישראלי כלפי העם הפלסטיני, או נכון יותר, כלפי אי קיומו של עם פלסטיני, וממילא לאי זכותו להגדרה עצמית.

אין זה מקרה **שבנאום בר אילן** ביוני 2009 דיבר נתניהו על "עם יהודי", לעומת "ציבור" פלסטיני. "הציבור" הזה, לדבריו, "חי בלב חבלי המולדת היהודית", אך לישראל אין ענין לשלוט בו. לדידו, ל"ציבור" הפלסטיני אין זכות היסטורית או לאומית להגדרה עצמית. הפתרון של שתי מדינות לשני עמים (בהנחה שיש בו ממש) נולד אצלו מהחשש מפני אובדן הרוב והצביון היהודי של מדינת ישראל. עם שנאבק על זכותו להגדרה עצמית והצליח להגשימה, מתכחש לשאיפתו של עם שכן ליהנות מהזכות הזאת ולהגשימה.